
Hållnollan.se

Samverkan för noll
olyckor i byggbranschen

Bilaga till
Håll Nollans guide för
arbetsmiljöindikatorer

2020-11-18

FRÅGOR & SVAR – HÅLL NOLLANS GUIDE FÖR ARBETSMILJÖINDIKATORER

Vad är syftet med guiden?

Svar: Guiden ger medlemmen stöd att kunna mäta och följa upp arbetsmiljöindikatorer. Den möjliggör även att branschen kan jämföra statistik för bland annat olyckstal genom att föreslå gemensamma beräkningsmetoder för framtagning av arbetsmiljöindikatorer. Även beställare kan jämföra byggbolagens statistik och få fram om den är jämförbar vid till exempel upphandling.

Vem vänder sig guiden främst till?

Svar: Håll Nollans medlemmar, byggherrar, entreprenörer, underentreprenörer, arbetsmiljöansvariga, inköp/kalkyl.

Vad bidrar guiden med?

Svar: Guiden bidrar till att förtydliga gemensamma termer och definitioner liksom exemplifierar klassificering av plötsliga händelser och observationer. Guiden bidrar till enhetliga jämförelser av arbetsmiljöindikatorer inom byggbranschen.

Varför är det bra med gemensamma arbetsmiljöindikatorer?

Svar: Gemensamma arbetsmiljöindikatorer gör det möjligt att jämföra resultat med andra i branschen, men också möjligheten att jämföra egna förbättringar över tid. Arbetsmiljöindikatorerna kan även hjälpa beställare att selektera och följa upp leverantörer och entreprenörer samt minska administrationen genom att samma mätetal kan användas gentemot olika beställare.

Vilka arbetsmiljöindikatorer innehåller guiden?

Svar: Samtliga plötsliga händelser samt observationer är definierade, även om guiden har avgränsat arbetsmiljöindikatorerna till *tre stycken*;

- A. Allvarlig olycka/miljoner arbetade timmar
- B. Olycka med frånvaro/miljoner arbetade timmar
- C. Observationer (risk- och positiva)/ miljoner arbetade timmar.

Varför är guiden uppdelad på olika aktörer?

Svar: Beroende på aktör finns olika ansvarskrav på byggarbetsplatsen. Även varierande informationsbehov och olika möjligheter att påverka arbetsmiljön föranleder uppdelning av mätning för olika aktörer. *Byggherren* har ansvar att följa sina projekts arbetsmiljöprestanda, varför samtliga plötsliga händelser samt observationer som sker inom arbetsområdet på byggarbetsplatsen ingår i mätningen. *Entreprenören* är ofta BAS-U, handlar upp och styr underentreprenörer. Eftersom entreprenören har stor påverkan på hälsa och säkerhet behöver den följa samtliga händelser på arbetsplatsen oavsett vem som påverkas. *Underentreprenören* har inte lika stor påverkan på alla

---

Hållnollan.se

Samverkan för noll
olyckor i byggbranschen

Bilaga till
Håll Nollans guide för
arbetsmiljöindikatorer

2020-11-18

---

hälsa och säkerhet på arbetsplatsen som entreprenören och behöver därför inte mäta och följa upp i samma omfattning.

Vad är syftet med att mäta både proaktiva och reaktiva arbetsmiljöindikatorer?

Svar: *Proaktiva indikatorer* mäter och ger information om de åtgärder och aktiviteter som förväntas ge önskat resultat. *Reaktiva indikatorer* mäter resultatet, till exempel minskning eller ökning av olyckor.

Hur definieras olika typer av olyckor i guiden?

Svar: *Allvarlig olycka* är en arbetsolycka med svårare personskada eller att flera personer blivit skadade. Guiden använder samma definition som Arbetsmiljöverkets och Försäkringskassans e-tjänst anmalarbetsskada.se.

Olycka med frånvaro är en arbetsrelaterad skada där förloppet varit relativt kortvarigt och uppkommit i samband med en särskild händelse. Olyckan resulterar i minst en dags frånvaro, dvs 8 timmars frånvaro fr o m dagen efter själva olyckan skedde. Även skada till följd av hot, överfall eller rån ingår i definitionen, såväl som skador av fysisk som psykisk natur. Skador som solsting, värmeslag, förfrysning, inflammation och skada genom mekanisk inverkan under kortare tid anses också höra hit.

Olycka som lett till begränsad arbetsförmåga är en olycka där personen på grund av skadan inte kunnat fortsätta med sina ordinarie arbetsuppgifter och istället genomför alternativa arbetsuppgifter. De alternativa arbetsuppgifterna ska genomföras på en arbetsplats. I de fall alternativa arbetsuppgifter inte kan erbjudas skulle händelsen klassas som en *Olycka med frånvaro*.

Hur definieras riskobservationer i guiden?

Svar: Ett förhållande, beteende, en fara eller brist som skulle kunna leda till tillbud eller olycka. Riskobservationer som identifierats via skyddsronder ingår *inte*.

Hur definieras positiva observationer i guiden?

Svar: Ett förhållande eller beteende som bidrar till en säkrare arbetsplats för att det minskar risken för att tillbud eller olycka ska inträffa. Ofta något man kan vara stolt över och vill sprida till andra. Positiva observationer som identifierats via skyddsronder ingår *inte*.

Hur beräknas arbetsmiljöindikatorer?

Svar: För att kunna följa sina arbetsmiljöindikatorer över tid när omsättning och personalstyrka förändras behöver man beräkna arbetsmiljöindikatorer i relation till storlek. I Guiden föreslås mätning per miljon arbetade timmar.

Formel: $\frac{\text{Antal händelser}}{\text{Arbetade timmar}} \times 1\,000\,000$

Hållnollan.se

Samverkan för noll
olyckor i byggbranschen

Bilaga till
Håll Nollans guide för
arbetsmiljöindikatorer

2020-11-18

Hur, när och vilken tidsperiod ska man mäta?

Svar: De senaste 12 månaderna (rullande 12 medelvärde) mäts för att se hur olyckstalen förändras över tid, för att få ett bättre genomsnitt och en mer rättvis bild. Exempelvis: 1 december 2018 – 30 november 2019. För att mäta en frekvens behövs tillräckligt många timmar så att mätetalet ska bli stabilt och pålitligt.

Varför används miljoner arbetade timmar i våra arbetsmiljöindikatorer?

Svar: I guiden används parametern miljoner arbetade timmar, som en normaliseringsfaktor, enligt internationell standard (GRI) för att räkna ut frekvensen. Miljoner arbetade timmar används för att kunna jämföra verksamheter av olika storlek. Om du vill jämföra din olycksfallsfrekvens med andra bör du ta hänsyn till att normaliseringsfaktorn kan variera.

Varför används olika sätt att räkna ut arbetade timmar för de olika aktörerna?

Svar: Beroende på aktör finns det olika förutsättningar för att räkna arbetade timmar. Det kan vara svårt att ta fram nyckeltal på arbetade timmar för entreprenörer, t ex. via fakturor eller egna nyckeltal. I guiden presenteras valda metoder med målsättningen att alla ska kunna genomföra beräkningen.

Vilka personalkategorier/aktörer ingår i uträkningen av arbetsmiljöindikatorer?

Svar: Det varierar, vi skiljer på byggherre, entreprenör och underentreprenör. Se Guiden.

Vilka felkällor och kvalitetsbrister finns inbyggda i arbetsmiljöindikatorerna?

Användning av schablon för att ta fram arbetade timmar för egna medarbetare:

I guiden ger vi medlemmen utrymme att själv välja om man använder verkliga timmar eller om man använder sig av en schablon (1800 timmar/medarbetare och år). Vissa ligger nära 1800 timmar, medan andra kan ha knappt 1700 timmar.

Användning av schablon för att ta fram arbetade timmar för sina underentreprenörer:

Då väldigt få (inga?) har verkligt arbetade timmar för sina underentreprenörer finns en schablon framtagen. Den identifierar den del av den fakturerade kostnaden som är arbetskostnad.

Jämförelse av olycksfallsfrekvens med frånvaro mellan företag kan skilja beroende på om man rapporterar en olycka som resulterar i alternativt arbete eller frånvaroolycka.

Ett företag som erbjuder en skadad alternativa arbetsuppgifter och inte registrerar den som en olycka med frånvaro får påverkan på frekvensen. För att kunna jämföra är det enklast att fråga om olyckor med alternativa arbetsuppgifter är inkluderade eller inte. I de fall de inte är inkluderade, be att få olycksfallsfrekvensen där de är inkluderade.

Hållnollan.se

Samverkan för noll
olyckor i byggbranschen

Bilaga till
Håll Nollans guide för
arbetsmiljöindikatorer

2020-11-18

Storleken på den enhet man mäter:

Om enheten är liten, dvs arbetar timmar på enheten är färre än 150 000 timmar för mätt tidsperiod, är det inte lämpligt att mäta per miljon arbetade timmar pga. att en enstaka olycka får stor påverkan på olycksfallsfrekvensen.

Tidsperioden man mäter:

Man mäter rullande 12, dvs medelvärdet av de senaste 12 månaderna. Om antalet timmar blir färre än 150 000 under dessa 12 månader får en enstaka olycka stor påverkan på olycksfallsfrekvensen.

Rapporteringskultur:

Underrapportering av riskobservationer, tillbud och små olyckor (blåmärken, små skärskador etc) förekommer i stor utsträckning inom byggbranschen, vilket påverkar indikatorerna.

Vi har tillgång till verkliga timmar för våra egna anställda. Måste vi ändå räkna ut timmarna enligt schablon för att kunna jämföra med branschen?

Svar: Finns det tillgång till verkliga timmar rekommenderar vi att dessa används, i annat fall kan schablon användas. Medlemmar bestämmer själva

Varför används inte timmar från ID06 för att räkna ut leverantörernas arbetade tid i guiden?

Svar: För egna anställda finns tids/lönesystem inom respektive bolag. Det enklaste är att ta timmar från dessa system för egen personal (inte från ID06). För entreprenörer/projekt-timmar behöver kommunikation ske med fackliga organisationer innan uttag av denna information kan tas direkt från ID06 systemet.

Bedömningen är att det finns risk för att ID06-systemet kan ge större felmarginal rörande arbetade timmar jämfört med beräknade timmar. Verksamheter, som saknar eller inte har tydligt skalskydd samt verksamheter av karaktären byggservice, kan pågå utan komplett registrering i ID06. App-användningen är inte tillräckligt implementerad än.

Hur förväntas man få med arbetstid från entreprenörer och underentreprenörer, som inte tillhör fast driftsställe/projekt, tex. garantiarbeten?

Svar: Hos en större entreprenör har avsaknaden av detta inte någon större påverkan på den slutgiltiga frekvensen och kan accepteras som en mindre felkälla. Det är endast arbeten som inte faktureras, t ex garantiarbeten, som inte tas med i sammanställning.

För mindre entreprenörer (< ca 25 anställda) fångas arbetstid upp genom inköpsprocess och uppföljning (eller annat sätt) för att undvika stor felkälla rörande entreprenörens uträkningar. Vi ser arbetet med indikatorerna som "ständig utveckling".